

Lausuntopyyntö VM162:00/2011

Lausunto kuntarakennelakiluonnoksesta

Maakuntahallitus päätti antaa kuntarakennelakiluonnoksesta seuraavan lausunnon:

Selvitysvelvollisuudesta, selvityspennoista (ml. poikkeusperusteista) ja selvitysvelvollisuuden sisällöstä

Kunta- ja palvelurakenteiden uudistaminen on välttämätöntä, jotta selviydymme kasvavista palvelutarpeista ja tulevista haasteista niukkenivilla taloudellisilla resursseilla. Uudistusten tavoitteena tulee olla palvelujen laadun ja saatavuuden turvaaminen yhdenvertaisesti ja tuloksellisesti.

Järkevän kunta- ja palvelurakenteen aikaansaamista edistää sen pohjautuminen mahdollisimman kattaviin palvelu-, asiointi- ja työssäkäyntialueisiin sekä luontaiseen aluerakenteeseen. Samalla kuntarakennelain sekä muiden uudistusten koskevien linjausten on huomioitava kuntien ja alueiden erityispiirteitä.

Kuntarakennelakiluonnoksessa asetetut selvityskriteerit koskisivat Uudellamaalla käytännössä jokaista kuntaa. Valittavia kriteerejä tuli selvitysprosessin toimivuuden kannalta kuitenkin perustella tarkemmin palvelujen järjestämisen ja tuottamisen sekä kuntien elinvoimaisuuden vahvistamisen näkökulmasta, esimerkiksi kansainvälisiä ja kansallisia tutkimustuloksia hyödyntäen.

Kuntarakennelain rinnalla on tehty selvitystä metropolihallinnosta. Selvitystyössä on toistaiseksi keskitytty Uudenmaan neljäntoista kunnan yhteistyön ja kuntarakenteen selvittämiseen. Uudenmaan liiton mielestä tämä kuitenkin rajaa keinotekoisesti tästä selvitystyöstä pois Uudenmaan maakunnan alueelta kuntia, jotka toiminnallisesti ja taloudellisesti ovat kiinteässä yhteydessä metropolialueen ytimeen. Liitto pitää tärkeänä, että jatkotyössä koko Uusimaa pidetään yhtenäisenä kokonaisuutena.

Uudenmaan liiton valtuuston ja hallituksen puheenjohtajiston mielestä metropoliselvityksen vaihtoehtoja tulisi täydentää vielä yhdellä, jossa tarkasteltaisiin laaja-alaista metropolia. Selvitystyössä tulisi tarkastella metropolihallinnon, Uudenmaan liiton ja Ely-keskuksen toimintojen yhdistämistä. Tätä vaihtoehtoa voidaan perustella sillä, että

Dnro 343/04.00.01/2012

pääkaupunkiseudun työssäkäynti- ja palvelualue on jo nykyisin laajempi kuin neljätoista kuntaa ja se laajenee tulevaisuudessa edelleen. Kannanotot eri vaihtoehtoihin ovat mahdollisia vasta selvitystyön jälkeen.

Kuntarakennelakiluonnos jättää jossain määrin avoimeksi sen, millä tavalla selvitysvelvollisuus on täytettävissä kun lakiluonnoksen mukaan ”kunnan tulee yhdessä alueen muiden kuntien kanssa” laatia selvitys. Selvitysvelvollisuus tulisi olla mahdollista täyttää esimerkiksi siten, että selvitys toteutettaisiin esim. yhteistoiminnassa suuremmissa kokonaisuuksissa.

Uudenmaan liitto yhtyy eduskunnan perustuslakivaliokunnan kannanottoon siitä, että ne vaatimukset jotka johtuvat perustuslain 122 ja 17 §:stä on otettava huomioon kun sovelletaan kuntajakolain 4 §:n 4 momenttia kielellisten oikeuksien turvaamisesta (PeVL 33/2009). Lakiluonnoksen selvitysvelvollisuuden sisältöön (4 b § 3 mom.) liitetty velvollisuus arvioida kielellisten oikeuksien toteutumista tukee tätä tarkoitusta. Lakiluonnoksen yhdistymissopimuksia koskeva säännös (8 § 2 mom.) siitä, että kuntien on sovittava yhdistymissopimuksessa niistä periaatteista, joiden mukaan uuden kunnan palvelut ja hallinto järjestetään suomen- ja ruotsinkielisten asukkaiden kielellisten oikeuksien turvaamiseksi jos yhdistyminen koskee kaksikielisiä kuntia, on niin ikään kannatettava. Tässä yhteydessä on kuitenkin painotettava, että keskeisistä säännöksistä perusoikeuksien turvaamiseksi ja toteuttamiseksi on säädettävä lailla. Tämä koskee myös kielellisiä perusoikeuksia, joiden toteuttamista ei voida jättää kuntien sisäisten päätösten varaan. Lähtökohtana on oltava kielellisten perusoikeuksien toteutuminen vähintään samantasoisina kuin ennen yhdistymisiä ja elinvoimaisen kaksikielisyyden edellytysten turvaaminen valtioneuvoston kansalliskielistrategian mukaisesti.

Sote-alueiden muodostamisessa on varmistuttava siitä, että kaksikielisten kuntien asukkaat myös jatkossa saavat palvelua äidinkielellään, vaikka perusterveydenhuollon ja sosiaalipalveluiden järjestämisvelvollisuus siirtyisi kunnilta Sote-alueille. Erityistä huomiota on kiinnitettävä kielellisten oikeuksien turvaamiseen isäntäkuntamallissa, jossa tarvittavat säännökset puuttuvat sekä kielilaista että terveydenhuoltolaista.

Esittäessä vaihtoehtoja metropoliratkaisuiksi tulee niiden olla perustelua tosiasiallisen kielellisen yhdenvertaisuuden näkökulmasta.

Esityksen sisältämistä määräajoista ja menettelyistä

Kuntarakennelakiluonnokseen sisältyvien määräaikojen osalta kiinnittyy huomio siihen, että sekä selvitysten että esitysten yhdistymisestä olisi oltava valmiina samaan aikaan eli 1.4.2014, jotta oikeus kuntien yhdistymisen taloudelliseen tukeen syntyisi. Käytännössä on selvää, että aikataulu on epärealistinen koska selvitykset pääsevät liikkeelle vasta syksyllä 2013.

Yhdistysavustuksien ehdoista ja määrästä

Uudenmaan liiton mielestä esitetyt yhdistymisavustukset ovat liian pieniä. Lisäksi tukea tulee saada myös vapaaehtoisten kuntaliitosten selvittämiseen.

Dnro 343/04.00.01/2012

Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti

Uudenmaan liitto pitää tärkeänä että kuntajakoselvityksiä tehtäessä kuntien tiedossa ovat myös uuden kuntalain, valtionosuuslain ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevan lain keskeinen sisältö.

UUDENMAAN LIITTO

Ossi Savolainen
maakuntajohtaja

Paula Autioniemi
hallinto- ja talousjohtaja

Liitteet

Ote Uudenmaan maakuntahallituksen pöytäkirjasta § 39 4.3.2013

Jakelu

UML / Kirjaamo

Lausunto kuntarakennelakiluonnoksesta**343/04.00.01/2012****MHS § 39**

Valtiovarainministeriö on 22.11.2012 päivätyllä lausuntopyynnöllä (VM162:00/2011) pyytänyt lausuntoa kuntarakennelakiluonnoksesta. Lausuntopyyntöaineistoon voi kokonaisuudessaan tutustua osoitteessa www.kuntauudistus.fi.

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelmaan perustuva kuntauudistukseen liittyvän kuntarakennelakiluonnoksen on valmistellut valtiovarainministeriö helmikuussa 2012 asettama työryhmä. Se perustuu hallituksen iltakoulussaan 5.6.2012 tekemiin linjauksiin kuntauudistuksen etenemisestä.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi nykyistä kuntajakolakia, jonka nimike samalla muutettiin kuntarakennelakiksi. Sosiaali- ja terveystieteellinen ministerityöryhmä on linjannut palvelurakennemuutoksen jatkoa 15.11.2012 ja näitä linjauksia koskeva muistio on lausuntopyynnön liitteenä.

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoa kuntarakenneluonnoksesta yleisesti sekä erityisesti lausumaan seuraavista kysymyksistä:

- selvitysvelvollisuudesta, selvityspennoista (ml. poikkeusperusteista) ja selvitysvelvollisuuden sisällöstä
- esityksen sisältämistä määräajoista ja menettelyistä
- valtioneuvoston toimivallasta päättää kuntajoin muuttamisesta
- yhdistysavustusten ehdoista ja määrästä
- sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti.

Kielellisten palveluiden toimikunta on omalta osaltaan käsitellyt lausuntopyynnön kokouksessaan 26.2.2013. Toimikunnan kannanotto on huomioitu lausuntoehdotuksessa.

Mkj:n ehdotus:

Maakuntahallitus päättää antaa kuntarakennelakiluonnoksesta seuraavan lausunnon:

Selvitysvelvollisuudesta, selvityspennoista (ml. poikkeusperusteista) ja selvitysvelvollisuuden sisällöstä

Kunta- ja palvelurakenteiden uudistaminen on välttämätöntä, jotta selviydymme kasvavista palvelutarpeista ja tulevista haasteista niukkenivilla taloudellisilla resursseilla. Uudistusten tavoitteena tulee olla palvelujen laadun ja saatavuuden turvaaminen yhdenvertaisesti ja tuloksellisesti.

Järkevän kunta- ja palvelurakenteen aikaansaamista edistää sen pohjautuminen mahdollisimman kattaviin palvelu-, asiointi- ja työssäkäyntialueisiin sekä luontaiseen aluerakenteeseen. Samalla kuntarakennelain sekä muiden uudistusten koskevien linjausten on huomioitava kuntien ja alueiden erityispiirteitä.

Uusimaa on palveluiden järjestämisen ja tuottamisen sekä päätöksenteon, aluesuunnittelun, aluekehittämisen ja edunvalvonnan kannalta toimiva kokonaisuus.

Kuntarakennelakiluonnoksessa asetetut selvityskriteerit koskisivat Uudellamaalla käytännössä jokaista kuntaa.

Kuntarakennelain rinnalla on tehty selvitystä metropolihallinnosta. Selvitystyössä on toistaiseksi keskitytty Uudenmaan neljäntoista kunnan yhteistyön ja kuntarakenteen selvittämiseen. Uudenmaan liiton mielestä tämä kuitenkin rajaa keinotekoisesti tästä selvitystyöstä pois Uudenmaan maakunnan alueelta kuntia, jotka toiminnallisesti ja taloudellisesti ovat kiinteässä yhteydessä metropolialueen ytimeen. Liitto pitää tärkeänä, että jatkotyössä koko Uusimaa pidetään yhtenäisenä kokonaisuutena.

Valittavia kriteerejä tulisi selvitysprosessin toimivuuden kannalta kuitenkin perustella tarkemmin palvelujen järjestämisen ja tuottamisen sekä kuntien elinvoimaisuuden vahvistamisen näkökulmasta, esimerkiksi kansainvälisiä ja kansallisia tutkimustuloksia hyödyntäen.

Kuntarakennelakiluonnos jättää jossain määrin avoimeksi sen, millä tavalla selvitysvelvollisuus on täytettävissä kun lakiluonnoksen mukaan ”kunnan tulee yhdessä alueen muiden kuntien kanssa” laatia selvitys. Selvitysvelvollisuus tulisi olla mahdollista täyttää esimerkiksi siten, että selvitys toteutettaisiin esim. yhteistoiminnassa suuremmissa kokonaisuuksissa.

Uudenmaan liitto yhtyy eduskunnan perustuslakivaliokunnan kannanottoon siitä, että ne vaatimukset jotka johtuvat perustuslain 122 ja 17 §:stä on otettava huomioon kun sovelletaan kuntajakolain 4 §:n 4 momenttia kielellisten oikeuksien turvaamisesta (PeVL 33/2009). Lakiluonnoksen selvitysvelvollisuuden sisältöön (4 b § 3 mom.) liitetty velvollisuus arvioida kielellisten oikeuksien toteutumista tukee tätä tarkoitusta. Lakiluonnoksen yhdistymissopimuksia koskeva säännös (8 § 2 mom.) siitä, että kuntien on sovittava yhdistymissopimuksessa niistä periaatteista, joiden mukaan uuden kunnan palvelut ja hallinto järjestetään suomen- ja ruotsinkielisten asukkaiden kielellisten oikeuksien turvaamiseksi jos yhdistyminen koskee kaksikielisiä kuntia, on niin ikään kannatettava. Tässä yhteydessä on kuitenkin painotettava, että keskeisistä säännöksistä perusoikeuksien turvaamiseksi ja toteuttamiseksi on säädettävä lailla. Tämä koskee myös kielellisiä perusoikeuksia, joiden toteuttamista ei voida jättää kuntien sisäisten päätösten varaan. Lähtökohtana on oltava kielellisten perusoikeuksien toteutuminen vähintään samantasoisina kuin ennen yhdistymisiä ja elinvoimaisen kaksikielisyyden edellytysten turvaaminen valtioneuvoston kansalliskielistrategian mukaisesti.

Sote-alueiden muodostamisessa on varmistuttava siitä, että kaksikielisten kuntien asukkaat myös jatkossa saavat palvelua äidinkielellään, vaikka perusterveydenhuollon ja sosiaalipalveluiden järjestämisvelvollisuus siirtyisi kunnilta Sote-alueille. Erityistä huomiota on kiinnitettävä kielellisten oikeuksien turvaamiseen isäntäkuntamallissa, jossa tarvittavat säännökset puuttuvat sekä kielilaista että terveydenhuoltolaista.

Esitettäessä vaihtoehtoja metropoliratkaisuiksi tulee niiden olla perusteluja

tosiasiallisen kielellisen yhdenvertaisuuden näkökulmasta.

Esityksen sisältämistä määräajoista ja menettelyistä

Kuntarakennelakiluonnokseen sisältyvien määräaikojen osalta kiinnittyy huomio siihen, että sekä selvitysten että esitysten yhdistymisestä olisi oltava valmiina samaan aikaan eli 1.4.2014, jotta oikeus kuntien yhdistymisen taloudelliseen tukeen syntyisi. Käytännössä on selvää, että aikataulu on epärealistinen koska selvitykset pääsevät liikkeelle vasta syksyllä 2013.

Yhdistysavustuksien ehdoista ja määrästä

Uudenmaan liiton mielestä esitetyt yhdistymisavustukset ovat liian pieniä. Lisäksi tukea tulee saada myös vapaaehtoisten kuntaliitosten selvittämiseen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti

Uudenmaan liitto pitää tärkeänä että kuntajakoselvityksiä tehtäessä kuntien tiedossa ovat myös uuden kuntalain, valtiosuosulain ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevan lain keskeinen sisältö.

Valmistelija:

Ossi Savolainen 040 589 8415

Täytäntöönpano:

Valtiovarainministeriö

Käsittely:

Maakuntajohtaja tarkensi esityslistan sivulla 31 olevaa lausuntoehdotusta kappaleiden 2-4 kohdalla seuraavasti:

"Kuntarakennelakiluonnoksessa asetetut selvityskriteerit koskisivat Uudellamaalla käytännössä jokaista kuntaa. Valittavia kriteerejä tuli selvitysprosessin toimivuuden kannalta kuitenkin perustella tarkemmin palvelujen järjestämisen ja tuottamisen sekä kuntien elinvoimaisuuden vahvistamisen näkökulmasta, esimerkiksi kansainvälisiä ja kansallisia tutkimustuloksia hyödyntäen.

Kuntarakennelain rinnalla on tehty selvitystä metropolihallinnosta. Selvitystyössä on toistaiseksi keskitytty Uudenmaan neljäntoista kunnan yhteistyön ja kuntarakenteen selvittämiseen. Uudenmaan liiton mielestä tämä kuitenkin rajaa keinotekoisesti tästä selvitystyöstä pois Uudenmaan maakunnan alueelta kuntia, jotka toiminnallisesti ja taloudellisesti ovat kiinteässä yhteydessä metropolialueen ytimeen. Liitto pitää tärkeänä, että jatkotyössä koko Uusimaa pidetään yhtenäisenä kokonaisuutena.

Uudenmaan liiton valtuuston ja hallituksen puheenjohtajiston mielestä metropoliselvityksen vaihtoehtoja tulisi täydentää vielä yhdellä, jossa tarkasteltaisiin laaja-alaista metropolia. Selvitystyössä tulisi tarkastella metropolihallinnon, Uudenmaan liiton ja Ely-keskuksen toimintojen yhdistämistä. Tätä vaihtoehtoa voidaan perustella sillä, että pääkaupunkiseudun työssäkäynti- ja palvelualue on jo nykyisin laajempi kuin

neljätoista kuntaa ja se laajenee tulevaisuudessa edelleen. Kannanotot eri vaihtoehtoihin ovat mahdollisia vasta selvitystyön jälkeen."

Mkj:n kokouksessa
tehty ehdotus:

Maakuntahallitus päättää antaa valtiovarainministeriölle kokouksessa tarkennetun mukaisen lausunnon.

Mirjami Vuori Kaarin Taipaleen kannattamana esitti, että esityslistan sivun 31 3. kappale korjataan seuraavasti:

"Kuntarakennelain rinnalla on tehty selvitystä metropolihallinnosta. Selvitystyössä on toistaiseksi keskitytty Uudenmaan neljätoista kunnan yhteistyön ja kuntarakenteen selvittämiseen. Uudenmaan liiton mielestä tämä onkin enimmäismäärä, jonka puitteissa metropolihallintoa kannattaa rakentaa. Neljätoista kuntaa laajemmalla alueella ei ole tässä vaiheessa mielekästä suunnitella yhdessä esimerkiksi yleiskaavaa, julkisen liikenteen järjestelmää tai kohtuuhintaista asuntotuotantoa. Liitto pitää tärkeänä, että metropolihallintoa koskevassa jatkotyössä tarkastellaan myös maakuntaliiton tulevaa roolia."

Kun oli tehty maakuntajohtajan ehdotuksesta poikkeava esitys, puheenjohtaja totesi, että suoritetaan äänestys. Äänestyksessä maakuntajohtajan esitystä kannattaneet äänestivät JAA ja Mirjami Vuoren esitystä kannattaneet äänestivät EI. Annetut äänet jakautuivat seuraavasti:

- 16 JAA-ääntä (Markkula, Saukkonen, Rautava, Tenkula, Pyy, Kivelä, Liimatainen, Linna-Pirinen, Uotinen, Laine, Mäkelä, Liljeström, Noro, Heinimäki, Sainio, Kuosa)
- 4 EI-ääntä (Vuori, Karhu, Taipale, Jääskeläinen).

Päätös:

Maakuntahallitus hyväksyi äänestyksen jälkeen kokouksessa tarkennetun maakuntajohtajan ehdotuksen.

Otteen oikeaksi todistaa:

Helsingissä 5.3.2013

pöytäkirjanpitäjä

Lähetetty sähköpostilla

/ /

allekirjoitus